

FOAIE

пептръ

МШТЕ, ШМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 43.

Luni, 25. Octomvrie.

1843.

ПАРАЛЕЛИСМЪ.

Дитре лимба ромънъ ши италианъ.*)

Дн пмъръла 53 ал Кзріерълѣ ромънск дін апъл 1839 с'а възът зп діалог дитре зп Ромън ши Италиан амъндої сътенї, амъндої фїї аї патѣреї ши фъръ алте кѣношїнѣ, декът але обжетелор де зптъїа дитревїнѣ. Ачесте дѣбъ лимвї саъ маї вїне діалекте сзпг зпа, ши п'аъ алтъ деосевїре, декът ачеса че а пзтът фаче кзлтзра дн чеа италианъ прїн азторїї сзї, ши прїн дрзъмъла че аъ лзат еї дн кзлтзра лимвїї попорълѣ италиан. Фїреце къ Ромънїї аъ венїт дн Дачїа къ лимба попорълѣ италиан, ши деосевїреа пропзндїеї че се vede дн деосевїтеле провинцїї але Ромънїеї саъ Дачїеї пз есте алта декът къ колонїле романе дн Дачїа п'аъ фост дін зпа ши ачесаши провинцїе а Италиеї. Кз мзлт маї апроане ам фост пої

мзптенїї de Moldavї, (къ каре totd'azna ам фост дн dese комзпикацїї,) декът Ромънїї дін Macedonia, ши къ тоате ачестеа vedem дн ачесте дѣбъ пороаде маї ачелашї діалект саъ пропзндїе аспїра лѣ в, в, m, n, ф, дн г, г, к, gn, х. Нз поате нїменї скоате де ачї, декът къ пороаделе италиене статорнїчїте дн Moldavia ши Macedonia, аъ фост саъ дін ачесаши провинцїе а Италиеї саъ дін провинцїї оаре-каре че ворвїа ачелашї діалект.

Ромънїї дін Macedonia къ Ромънїї de дїнкоачї de Дзлзре фоарте пзцїпъ реладїе аъ авът дитре сїне, днтзмплърїле лор аъ фост алтеле къ але поастре: не лимба поастръ а пзпздїто чеа славъ ши зпгзреаскъ, не а лор чеа гречеаскъ ши тзрчеаскъ, пої ам прїїмїт лїтерїле славъ; еї челе гречедїї; шчл. Кз тоате ачестеа vedem къ амъндѣбъ пзрцїле, дін татъ дн фїїъ аъ пзстрат ачелашї mechanic ал лимбеї; de znde се vede, къ тоцї къ ачелашї mechanic аъ венїт дін Italia, къ о асемenea лимбъ ворвїа не атзпчї тот породъл Италиеї (дпкът пептръ чеа че се атїнѣ де скелетъл лимбеї) ши деосевїреа лимбеї поастре де чеа де атзпчї а Италиеї, пз есте алта декът чеа че аъ пзтът адзче нїще префачерї де дѣбъ мїї де анї

*) Дндатъ дела епїреа пзрцеї I-еа а ачествїї паралелисм ал Длѣї Ioan Eliad дн Кзріеръл съз де амве, секселе, стам ши пої гата а'л репзвлїка; лїпса днсъ де маї мзлтє лїтере латїне, фзкзте апзте пептръ ортографїе латїно-ромънъ, не опрї дела дшплїнїреа воїнѣї поастре ши пзпъ дн ачест чеас.

Редакторъ фоеїеї.

ѣи характер deosevit. — Че къшзпъ скърсоареа ми пѣ алтъ воалъ, пѣ не есте лпкъ vine кпоскѣт, дестѣл къ ачеаста се паще де аколо, къчи слъвндѣсе маделе прип тѣлта тѣнкаре де поаме акре некоапте, прип сълатъ, краставеді ш. а. ші речнд трѣпѣл, се продѣче о стоарчере не фіреаскъ, каре се пѣмеще врдинареа, саѣ скърсоареа. Адекъ дакъ ачеаста стоарчере се паще лп маделе съвдирі ші пѣ есте аша дѣрероасъ, еа се пѣмеще врдинаре, іаръ дакъ се паще лп маделе гроасе къ дѣрері, пе кѣм леам дескріс, атѣпчае еа се пѣмеще скърсоаре. Причина пептрѣ че се паще аічеа врдинареа ші коло скърсоареа пѣ се ші.

Причиниле де къпетение даръ, каре продѣк скърсоареа сѣнт тѣлта тѣнкаре де поаме некоапте, де сълатъ (лъптѣкъ), де крастведі ші речеала, маі вѣртос а фоалелѣ. Де аічеа вшор се vede, де че стѣпѣнѣще ачеаста воалъ маі тѣлт лп вара коаптъ ші тоампа. Къчи адекъ акѣта маі вшор се пот речі маделе. Оамепі лѣкръ тоатъ зіоа лп арderea соарелѣ аконерісі де сѣдорі, апоі лѣсѣндѣсе де лѣкрѣ се трѣпѣтеск остепісі пе іарѣв verde, саѣ пе пѣтѣлт жілав, ші аша авѣрimea нелеі, ші сѣдоареа къ атѣта маі вшор даѣ лндѣрѣпт, къ кѣт пощіле дѣпъ аша о зі фервнте сѣнт маі речі ші оамепі прип тѣлтъ сѣдоаре маі сіндиторі. Апоі аша лптрѣтѣндѣсе маделе, се продѣче тревѣнѣа а еші де тѣлте орі ле скамп, каре ешіре есте къ атѣта маі дѣрероасъ, къ кѣт дешартъ маі пѣдін; ші аша маі пре вртѣ се дешартъ прип тѣлтъ скрѣтере пѣмаі тѣк ші сѣпѣе. — Де аічеа пѣмеле де скърсоаре альѣ ші роніе,

адекъ дѣпъ кѣм се стоарче пѣмаі тѣк саѣ ші сѣпѣе.

Спре пѣзпerea даръ де ачеаста воалъ, пѣ авем алта де тревѣнѣъ, декѣт а не фери де прічиниле, прип каре се паще воала, адекъ а пѣ тѣнка поаме пе коапте, саѣ ші коапте фѣрѣ кѣмпѣт, ашідереа ші краставеді ші сълатъ. Съ пе пѣзіп де тѣнкѣрі грасе, гредоасъ, іаръ маі вѣртос де речеалъ; аша дар пѣ есте vine а дѣрмі дескоперісі пе пѣтѣлт вмед, пе іарѣв verde, внде траѣе вѣптѣл, маі вѣртос тревѣе пѣзіп vine фоалеле, каре маі вшор речеше. Чіне аре stomach маі слав, ачела съ се пѣзеаскъ къ тотѣл де тѣнкареа лѣкрѣрлор маісѣе арѣтате, саѣ съ беа дѣпъ дѣкселе ѣп пѣхарел де ракіѣ.

Дакъ лпсѣ лпгѣ тоатъ паза тот с'ар паще воала, атѣпчае тревѣе де лок ла лпченѣт пѣдѣшпѣт. Спре ачест скоп есте маі вѣп леак вѣрсареа саѣ вомѣтѣл; ачеста іаръ лп пѣтем продѣче прип вртѣоареле мѣжлоаче фоарте потривіте, адекъ 20 де гревѣе де рѣдѣчпѣ де вомѣт, 1 гревѣ де піатрѣ де вомѣт, ші ѣп dram де зѣхар аль, местекате ла оалатъ ші фѣкѣте лп праф. Ачеста праф тревѣе лппѣрсіт лп треі асеменеа пѣрсі, дпн каре ѣпа тревѣе датъ де лок; алта дѣпъ $\frac{1}{4}$ де чеас, дакъ пѣ ар врта вѣрсаре, а треіа іарѣші дѣпъ $\frac{1}{4}$ де чеас, дакъ пѣ ар фі вѣрсат дестѣл волнавѣл де челе дпнтѣе. — Есте де лпсѣ, ка съ версе волнавѣл варем де треі саѣ патрѣ орі. Дакъ волнавѣл ар вѣрса греѣ, атѣпчае тревѣе вшорат прип вере де апѣ кълѣдѣѣ, лпсѣ пѣдінѣ, пѣмаі дѣѣ треі лпгѣрі де одатъ. — Ачеста мѣжлок лѣкѣтор пѣ пѣмаі дешартъ тоате дпн stomach ші дпн

маделе свѣдирі, чи скѣтѣрѣнд трѣпѣл іа-
рѣші адѣче авѣрїмеа пелеї шї сѣдорїле
дндѣрѣнт, шї прїн днтѣрѣтареа че о
фаче дн стомах, рѣдікѣ зшор шї де гра-
вѣ днтѣрѣтѣчїзнеа дїн маѣл грос, шї
аша іарѣші пѣне тоате дн асеменеа кѣм-
пѣтаре. Пентрѣ ачесеа днтрѣвѣїндареа а-
честѣї пѣлт фолосїтор мїжлок, трѣвѣ
мѣрѣїніт пѣмаї атѣпчеа, дакѣ чїнева ар
авеа сѣрпѣтѣрѣ, саѣ вѣтѣтаре, шї ар скѣїпї
сѣпѣце. — Дѣпѣ вѣрсаре съ пѣ се рѣдїче
волнавѣл де лок дїн пат, чї съ аѣпенте
сѣдоареа че трѣвѣ днкѣ зшоратѣ прїн
вере де чеїз де сок, каре аша трѣвѣ гѣ-
тїт: пѣне днтр'о олчїкѣ флорї де сок кѣт
поѣї лѣа кѣ треї деѣте, тоарпѣ песте
дѣпселе апѣ ферѣвѣнд шї астѣпѣ олчїка.
Ачеста дндѣлчїт шї стрекѣрат дѣл вол-
навѣлї сѣл веа кѣлѣдї.

Дѣпѣче прїн ачеста леак саѣ пѣдѣ-
шїт воала ла днчепѣт, ва фї фоарте вїне
а веа шї кѣте пѣдїптїкѣ днтѣреалѣ моїа-
тѣ дн апѣ, шї а лѣа шї клїстїре де сѣ-
мѣпѣдѣ де їн фоартѣ. Іарѣ пе фоале дн
локѣл, знде маї таре доаре, трѣвѣ пѣс о
весїкатоаре, шї лѣсатѣ се трагѣ венїкѣ
(адекѣ а лѣа дїн апотїкѣ де 6 кр. вїсїка-
тор шї ал днтїнде пе зп петек ка тале-
рѣл де таре, шї ал пѣне пе локѣл чел
маї дѣрерос), есте вѣп шї хреапѣл рас ал
пѣне песте партеа дѣрероасѣ.

Мѣпкѣрїле волнавѣлї се фїе зшоаре,
замѣ де арпѣкашѣ, де зрез, днсѣ пѣ гра-
сѣ, сѣ веа замѣ де орз, саѣ де овѣс, саѣ
де рѣдѣчїпѣ де салеп (адекѣ а лѣа дїн
спецїерїе де 6 кр. салеп шї а пѣнѣ дїн-
трѣпса кѣт поѣї лѣа кѣ вѣрфѣл кѣдїтѣлї
днтр'о олчїкѣ де зп пѣтрар (сатлїк) сѣ
фоарѣвѣ кѣ апѣ, шї апої а веа ачесеа апѣ).

— Odaia (каса), дн каре заче волнавѣл сѣ
фїе кѣратѣ, дешертѣрїле трѣвѣ де лок
скоасе афарѣ шї днгронате, ка сѣ пѣ дн-
пѣтѣ локѣл, дн касѣ трѣвѣ адеце орї а-
фѣмат кѣ борвоане де брѣзїшор (кро-
вет) шї каса аерїсїтѣ прїн дешїкїдереа фе-
рестїлор шї а зїнеї. Волнавѣл сѣ се пѣ-
зеаскѣ а ешї десѣрѣкат афарѣ, маї вѣр-
тос кѣнд есте асѣдат, каса сѣ фїе тоампа,
кѣнд е маї фрїг, чева днкѣлїтѣ.

Дѣпѣче саѣ рѣдїкат волнавѣл, сѣ се
пѣзеаскѣ днкѣ о време де мѣпкѣрї гра-
се, де поаме, лапте акрѣ, зарѣ, краста-
вѣдї ш. а., іарѣ маї вѣртос де речеалѣ.
Акѣта есте вѣп шї кѣте зп пахар де вїн
ропѣ некїз.

Кѣте одатѣ domneїче ачеста воалѣ
epїdemїчеїче, адекѣ таре лѣдїтѣ, маї вѣр-
тос дн четѣдї днкїсе, дн лагере, дн-
тре солдаѣї кѣнд лѣкѣсек сѣвт черѣ сло-
вод, дн плої ш. а. шї капѣтѣ зп кара-
ктер пѣтред, каре се поате фаче шї лі-
пїчїос. Аша epїdemїе аѣ фост ла а. 1813
днтре солдаѣїї франгозѣїї дн Саксонїа.
Шї пе сате, каре сѣпт околїте де вѣлѣї
шї де пѣдѣрї марї, дакѣ аѣ фост вара преа
кѣлѣдѣроасѣ се десвоалѣтѣ тоампа авѣрїмї
прїмеждїоасе, моїмоасе шї продѣк ачеа-
ста воала дн таре град.

Прафѣл маї сѣс арѣтат се прескрїе
дн спецїерїе аша:

Rp. Pulv. Rad. Ipecacuan:
gran. viginti.

— Tart. Emetici
gran. unum.

— Sach. Albi
drach. unam.

M. F. pulv. aequabil: D. ad chartam.

Dr. Vasїc.

ни дитревѣнца де пѣминативъ, ка сѣнгъръ
 дн старе, кѣ каре съ пѣтем пѣми саѣ а
 днфѣциша о idee оаре-каре ла чеа дѣп-
 тѣѣ а еї исѣре дн сѣмѣрѣле омѣлѣ; ка
 сѣнгъръ ни адеѣратъ номинативъ. Че пе-
 дѣкъ оаре ар адѣче днцелесѣлѣ кѣнд, ви-
 индѣ-ле дн кап скрѣиторѣмор ромѣни дн зѣоа
 де асѣлѣ съ се ѣа дѣпъ лѣмѣле веѣи ни
 сѣни факъ казѣрѣ, ар траѣе рѣдѣчина,
 bonita, дн bonitate, ни ар зѣче аѣеаста
 есте о воѣита днсемпнатъ, ефект ал во-
 нѣтѣдѣи, воѣитѣдѣи, пе воѣита, дела во-
 нѣтате? дар алте веакѣрѣ, алте гѣстѣрѣ
 пе времеа кѣлѣтѣврѣи лѣмѣи латѣне, алте
 веакѣрѣ, алте гѣстѣрѣ дн зѣледе поастре.

Врѣнд а ворѣи деспре матерѣа ни фор-
 ма лѣмѣеї ромѣне ни италиѣне, ни арѣ-
 тѣнд пе амѣндѣѣ, п'авем а фаче декѣт
 ѣн вокаѣллар де зѣчерѣ, ни о прескѣртаре
 де граматѣка аѣестор дѣѣ лѣмѣи.

Аѣеастъ лѣкраре де одатъ кѣ сѣне
 ва арѣта фѣе-кѣрѣѣа о idee лѣмѣрѣтѣ де-
 спре фѣреа ни фѣнда Ромѣнѣлѣи, каре, лѣ-
 крѣрѣле патѣреї, лѣкрѣрѣле ал кѣрор фел
 нѣ пере кѣ веакѣрѣле, ел дела днчепѣт
 ле а азѣит дела чеї дѣпѣтѣѣ пѣрѣндѣ аї
 сѣї, карѣи аѣ дескѣлѣкат дн Дачѣа. Вока-
 ѣлларѣл аѣеста ва траѣта деспре ом, де-
 спре тревѣнѣцеле лѣї, деспре патѣрѣ ни
 елементе, ни арѣтѣнд кѣ Ромѣнѣл ѣор-
 веѣе аѣеаснѣи лѣмѣѣ кѣ италианѣл дн лѣ-
 крѣрѣле че нѣчѣ ѣнѣл нѣчѣ алѣл п'аѣ пер-
 дѣт дн vedere, ва да о прѣчѣнѣ а се пѣ-
 теа аѣла ѣсторѣа фѣе-кѣрѣѣа зѣчерѣ стрѣѣне,
 а кѣрѣа орѣчѣнѣ пѣ се аѣлѣ дн лѣмѣа по-
 норѣлѣи roman. Релѣциѣ Ромѣнѣлѣи дн зѣоа
 де асѣлѣ пѣ есте аѣеа кѣ а Ромѣнѣлѣи
 дн тѣмпнѣи лѣї Чѣчеро ни Вѣрѣдѣле; артеле
 аѣ декѣлѣт, меѣещѣгѣрѣле ле а перѣдѣт

ни а днѣѣѣат алтеле дела алте пѣдѣи;
 дн номенклатѣра аѣестор ѣѣжете, Ромѣ-
 нѣл дн зѣоа де асѣлѣ аре алте ворѣе,
 дитревѣнѣѣазъ алте пѣте.

ѣар днѣкѣт пентрѣ форма саѣ грѣма-
 тѣка лѣмѣи Ромѣнѣлор де днкоачѣ де Дѣ-
 пѣре, вѣзѣнд кѣ есте маї тот аѣеа кѣ
 а челор дн Macedonia, кѣпоскѣнд вогѣдѣа
 формелор спре а да деосевѣте пѣанѣе ѣдеї-
 лор, ни пѣстрареа зѣор партѣкѣле ни тер-
 мѣнаѣиї, рѣмѣнѣѣе а зѣнѣ лѣмѣе сѣнтетѣе
 стрѣнсе ни первоасе; vom vedea кѣ сѣн-
 гѣрѣ лѣмѣа ромѣнеаскѣ дн тоате лѣмѣле
 сѣрорѣ де фамѣліа латѣнѣ а пѣстрат маї
 пѣлѣт характерѣл зѣнѣ лѣмѣи кѣлѣтате оа-
 ре-кѣнд че'ни а авѣт казѣрѣле сале. Ни
 кѣнд Italiana, Franceza, Spanioala, ар фѣ
 авѣт соарта Ромѣнеї де а рѣмѣнеа пе-
 кѣлѣтате пѣнѣ асѣлѣи, дн тоате атѣнѣи
 Ромѣла ар фѣ фост чеа маї mare ни маї
 богатѣ. Кѣ тоате кѣ ни асѣлѣи, сѣрорѣле
 сале о днтрѣк дн хаїне ѣар пѣ дн трѣп.
 Сѣнгърѣ лѣмѣа ромѣнѣл пѣстрѣазъ ни тѣ-
 рѣа, ни сѣмплѣтатеа, ни егалѣтатеа, ни лѣ-
 вертатеа, ни енерѣциѣ лѣмѣеї латѣне. Ро-
 мѣнѣи сѣнгѣрѣ маї ворѣеск ни вор ворѣи
 кѣ tu, ни дн пѣмѣр сѣнгѣлар кѣтре а дѣа
 персоанѣ; еї сѣнгѣрѣ аѣ пѣстрат дн ла-
 тѣна деосевѣреа лѣї ал сѣѣ ни ал лѣї, ал
 еї; еї маї аѣ рѣмѣнѣѣѣ де казѣрѣ ла про-
 пѣте ни ла сѣѣстанѣтѣивѣи ни адѣкѣтѣивѣи фе-
 мѣеѣѣи; еї сѣнгѣрѣ аѣ о лѣмѣѣ дѣпѣ кѣт
 ам зѣснѣ алѣдѣатъ, сѣ поатъ зѣче: ome-
 nime ни omenire, dѣmnezeime ни дѣ-
 mnezeire, рекѣноѣѣѣѣѣ ни рекѣноа-
 щере, зѣгрѣѣѣе, зѣгрѣѣеалъ, зѣгрѣ-
 вѣтате, зѣгрѣѣѣе; повѣлѣтате ни по-
 вѣлѣме, жѣѣѣе, жѣѣѣеце ни жѣѣѣе,
 шѣл. фѣе чѣне кѣлоаѣе деосевѣреа аѣестор

terminații, ca ceea ce pănсе пот еле сь dea ideilor, ші кѣт сѣнт сѣраче de dъиселе челелалте сѣрорі; сінгѣрі Ромъніі пот ші ші аѣ лецібіт, ка ла тот дѣінітѣл сѣ поатъ пѣне артикол ші сѣл факъ сѣвстантѣв. Тоате дѣпрезѣнъ ачесте дѣсѣшрі пѣ ле аре лімба французь, італианъ ші спаніолъ. Ачестеа фак скелетъ лімбѣ; ші скелетъ лімбѣ поастре е mare, е класік. Deaі еі веакѣріле, Данці, Тасі, Метастазіі, Алфіері, ші вор ведеа веакѣріле че вор фаче дінтрѣса.

§§

Дѣ партеа ачестеа вом ворбі деспре матеріа лімбѣі ромъне ші італиене; ші фіндкѣ есте тот ачестеа дѣпъ кѣм се ва ведеа, ка сѣ фім консекѣенці, вом дѣфѣціна ші пе чеа ромънеаскѣ прін дѣсѣшрі матеріа еі, адекъ вом арѣта ворвеле ротѣнеці прін літеріле тот челе ромънеці векі але стрѣмоніилор поцѣрі.

Спре а прегѣті ла ачестеа пе чітіторіі поцѣрі, вом арѣта алфаветъ ромънеск корѣспѣнзѣтор кѣ чел слав дін зіоа de аствѣі, кѣ каре се слѣжеск Ромъніі de овѣце.

а в в г д е ж з і к л м н о п р с
a b v g d e j (d,z) i (c,k) l m n o p r s
т ф х ѣ ж ч ш щ ц ѣ
t f ch (á,é,ô) i c s sc (t,ç) ge*.)

(Ва зрѣма.)

*) d, s, t кѣ седіле дѣ тіпографіа дін Брашов пѣ се аѣлъ, дін каре прічінъ вом фі сіліці а прекѣрта артиколъ кѣ десѣлъ дѣрере ші а пѣвліка пѣшай зпеле дін трѣсѣл.

Ped.

Domnule Redactor!*)

Шн ізвѣтор de Ромъніі П. I. дін Ладѣнаш дѣ Бѣнат тѣ провокѣ прін о скрісоаре а фаче кѣпоскѣт прін фѣіле пѣвліче, кѣм сѣ се пѣзеаскѣ оаменіі de воала скѣрсоріі, каре акѣта domneце дѣ сатѣл ачела. Дрепт ачестеа ка сѣ фак десѣл череріі Dъмнеадѣі ші сѣ фолосеск вѣцілор Ромъніі, іатъ аічеа пе скѣрт о дѣдрептаре, каре веці вѣневоі а о тінгѣрі кѣт маі дѣ гравъ. — Дѣ кѣтѣі пентрѣ воала de окі, деспре каре дѣмі скріе Дѣі, пѣ пот алта сѣѣтѣі, декѣт кѣрѣденіа, адекъ спѣлареа окілор маі дес кѣ апъ кѣратъ проаспѣтъ ші околіреа прічінілор кѣшѣнѣтоаре de рѣѣ, адекъ фѣтѣл, прафѣл, вестѣріле іѣці, тѣпкѣріле пінѣрате ш. а.

СКѢРСОАРЕА.

Шна дін челе маі дѣрероасе воале есте скѣрсоареа, зрдінареа кѣ сѣпѣце, стрінсоаре ла інітѣ, вѣнтерѣ, дісентеріа. Ачестеа воалъ domneце маі тѣлт кѣтре сѣжршітѣл веріі ші тоатпа, се характерізеазъ прін дѣрері тѣіетоаре дѣ фѣале (стрѣлсорі) ші зрдінаре, ші се поате de овѣце маі вѣне фѣрі, декѣт вѣндека. Ла дѣчепѣт іарѣшні есте маі зшор de вѣндекат, декѣт дакѣ аѣ апѣкат рѣл дѣ тот трѣпѣл. Скѣрсоареа есте дѣ челе маі тѣлте дѣтѣмплѣрі ла дѣчепѣт пѣшай зп рѣѣ локал, топік, адекъ о воалъ а маѣелор гроасе, маі тѣрзіѣ дѣсѣ се дѣтѣрѣтѣ прін дѣнса тот трѣпѣл, ші се паск фрігѣрі, каре de тѣлте орі пот лѣа ші іаѣ

*) Пентрѣ грѣтѣдіреа матеріилор de тінгѣріітѣтѣм дѣтѣрзіат.
Ped.

апроапе; ши деосевіреа лімвіі поастре де чеа ітаііанъ літераръ дін зіоа де астызі пѣ есте алта, декът къ а поастръ а рѣ-мас дн стареа чеа дінтѣіх пе кът а пѣ-тѣт съ о џіе зп пород прігоніт де соар-тѣ ши днтѣмплѣрї, ши чеа ітаііанъ ісві-тѣ пѣпъ ла о време де мѣлтеле пѣвѣлірї а ле варбарілор, а днчепѣт де атѣтеа веакѣрї днкоачї а се кълтїва прїп авторї ши поезїї сѣї. Ачешї скрііторї зпѣл іа дат провінціалїстеле сале, алтѣл, латїні-стеле, пѣстрате дн діалектѣл сѣѣ, ши тодї днпрезпъ с'аѣ сіліт а о фаче ачееа че есте дн зїоа де астызі, лімба поезїеї, лімба мѣзїчїї, лімба Тасїлор, Метастазїї-лор, шчл.

De ne vom сѣї пѣпъ ла Dante, vedem мѣлџїме де зїчерї дн лімба са, саѣ а веакѣлї сѣѣ, днтокмаї ромѣнешїї, прекѣт loco, foco, ото, шчл. дн лок de luogo, fuoco, uomo дін зїоа де астызі. De се ва прїмѣла чїнева дн Італіа, ва азїї мѣлџїме де пороаде пропѣндїнд кърат ромѣнеште тоате зїчерїле че аѣ дн сіне пе и, пе кѣ-ре авторї ітаііанї, ка сѣї ши апропїе лім-ва де чеа класїкъ а Італіеї, л'аѣ скїмѣат дн о, спре пїлдѣ зїчерїле: nome, fronte, monte, ponte, moşie, сѣнт пороаде дн І-таліа че ле пропѣндѣ ка пої nume, frunte, munte, punte, murie (vezї ши Dїксіона-рѣл ітаііан). Пропѣндїа лѣї и, есте фоар-те веке, ши пѣ о пѣтем сокотї ка о пре-фачере а днтѣмплѣрїлор че аѣ трекут престе Ромѣніа. *)

*) Днсвнїї дн лімба ладїзлїї vedem адеcea префѣкѣндѣсе о дн и; адекъ vedem къ чеа че породѣл фѣчеа дн де оѣде, літерадїї Іта-ліеї векї о фѣчеа дн парте, ка сѣ фѣгѣ д

De ne vom сѣї дн анї чѣї маї де-пѣртадї, vedem лімба франдезъ саѣ галї-къ къ ши дн констрѣкѣїе ши дн орто-графїе ши дн пропѣндїа літерїлор е маї апропїатъ де чеа ітаііанъ; vedem: teste, nostre шчл. дн лок de tête notre дін зїоа де астызі. Галїї дар п'аѣ зпнат алта де-кът сѣї ши факъ о лімѣвъ днѣл а domni-тоарелор лор Романї, кѣре се vede къ се пропѣндїа фїреше дн деосевїте кїмѣрї днпъ деосевїтеле провінцїї. Че діа лект аѣ імітат Галїї? спѣе чїне се ва фї окѣпат деспре ачеа-ста; пої днсѣ vedem къ прїптрѣн днтѣмпнїн пе інвоїм къ дѣлнїї асѣпра пропѣндїадїеї лѣї и, j ши о. Дн мѣлте локѣрї пої пе а латїн дн пропѣндѣт аї, прекѣт ante, ainte, fama, faima, rane, raine, cane, ca-ine, шчл. дн мѣлте локѣрї іарѣ галїї іа пропѣндѣ асеменеа аї, прекѣт, amare, aimer, clarus, clair, Paris, pair, шчл.

Не j, пе кѣре Італіенїї, Молдавїї ши Ромѣнїї дін Македонїа л'аѣ трансформат саѣ дн пропѣндѣ ка ge, (ц) Французїї ши вої Мѣнтенїї, Шнгренїї ши тоате кър-

монотонїе. Ачестъ скїмѣаре а лѣї о дн и, ши вїче-верса, о vedem ши маї веке ла гречї: Іонїї зїчеа ρῶνος γῶσος дн лок de ρῶνος γῶσος ши алтеле. Се џїе къ Троїенїї, ера зп аместек де гречї дорї, ши Італіа де амїаза зї се зїчеа Гречїа mare, unde лѣкзїа пороаде Іоне. Аша дар Троїенїї къ Eneas аѣ венїт дн Італіа къ лімба лор, кѣре с'а фѣкѣт зпа къ лімба локзлїї, че фѣчеа пе о, и, ши по-полѣл ітаііан пѣпъ дн зїоа де астызі дн-презпъ къ Італіанїї саѣ Романїї дін Dacia (пої) пѣстрѣт пропѣндїа веке а тошїлор по-щрї челор маї векї, пе карїї літерадїї ладїз-лїї ши аї Італіеї модерне аѣ префѣкѣнто поа-ке пентрѣ езонїа саѣ ка сѣ факъ о лімѣвъ атїкѣ а Італіеї.

цїле вісерічещї дїл пропѣцѣм тот дїл-трѣн кїп, ка не ж чел слав.

Пе о латїн, французїї шї пої маї dec дїл пропѣцѣм ка и, morire, morire, mourir, potere, putere, pouvoir, volere, vouloir шчл. Аша дар се vede кѣ дака сѣпт пороаде дїл Italia че пропѣцѣ не о ка и; дака Галїї дїл пропѣцѣ дїл мѣлте локѣрї асфел; дакѣ пої Ромѣнїї дїл пропѣцѣм асфел; фїица лѣї нѣ есте зп ефект ал дїлѣмплѣрїлор Дачїей, чї шї аре дїлчепѣтѣл дїлсшї дїл сїмѣл Italiaїей, шї поате дїлсшї маї департе, дѣпѣ кѣм с'а арѣтат дїл пота де сѣс. Шї іар дака дїл vedem астѣзї дїл кѣрцїле авторїлор Italiaїенї, есте кѣ еї аѣ врѣт сѣшї апропїе лїмѣа de діалектѣл чел кѣлїват ал Ладїїлѣї векїѣ; есте дїлтокмаї дѣпѣ кѣм аѣ черкат сѣл ваце дїл лїмѣа поастрѣ рѣпосадїї Торговїчї, Маїор шї алдїї, карї кѣпоскѣсерѣ фоарте віне дрѣмѣл че аѣ фост лѣат авторїї Italiaїенї.

Сѣвстантївїї іар чеї ромѣнцїї кѣ фак дїл нѣмїнатїв ка дїл авлатївѣл латїн, ачеа-ста нѣ есте о префачере а времїї; кѣ зї-чем пої: Joe, Vineri, Bonitate, дїл лок де Jupiter, Venus, Bonitas, ачеаста мї се на-ре кѣ есте маї векїѣ декѣт діалектѣл ла-дїїлѣл, ал кѣрѣїа авторїї п'аѣ фѣкѣт алта декѣт сѣ се іа дѣпѣ лїмѣа кѣлїватѣ а Гречїей, пе каре аѣ традѣс'о ad litteram, дѣнд матерїей Italiaїене формѣ греческѣ лїтерарѣ. De vnde оаре віне ачест дїл-тѣмплїн, ка лїмѣа греческѣ попѣларѣ сѣ факѣ номїнатївеле перїтосїмѣлор дїл то-кмаї ка акѣзатївѣл плѣрар, че аре о асе-тѣнѣаре кѣ џепетївѣл, че аре о асетѣна-ре кѣ авлатївѣл? Тоатѣ Гречїа de мїї de апї пропѣцѣт, *ὁ πύθαγας, ὁ ἀρχοντας, ὁ χόραξ;*

шчл. дїл лок де *ὁ πύθαγας, ὁ ἀρχων, ὁ χόραξ;* шї іар тоатѣ Гречїа пропѣцѣт *αἱ μούσαι, αἱ θεαῖς, αἱ δόξαι* дїл лок де *αἱ μούσαι, αἱ θεαῖ αἱ δόξαι,* саѣ маї віне дїл тоатѣ Гречїа, ас-фел аѣ кѣлїват авторїї лїмѣа понорѣлї, скѣртѣнд нѣмїнатївѣл, сѣв каре се дїлфѣ-дїшнѣл отѣлї тоате обжетеле, шї лѣн-дїнд челелалте казе ка сѣ арате дїлѣм-плѣрїле саѣ кѣ авѣѣрат казеле че се пот дїлѣмплѣа фїицелор, лѣсѣнд рѣдѣ-чїна зїчерїї ка репрезентацие саѣ ікоапѣ а ідеїї, шї термїнациа ка дїлѣмплѣаре че поате авѣа. Асфел фаче лоцїка кѣнд іа дїл черчетаре орї че лѣкѣрѣ, асфел фаче арта, кѣнд іа дїл тѣлѣ матерїа, асфел аѣ фѣкѣт авторїї, кѣнд аѣ лѣат а кѣлїва о лїмѣл: аѣ пѣс тоате элементеле еї ла локѣл лор, аѣ скѣртат, аѣ адѣогат, аѣ дїл-дѣлчїт, аѣ аспрїт, шї пентрѣ фїе че шї аѣ дат кѣвѣлѣтѣл, с'аѣ сѣпѣс дїлтрѣцїї шї сѣ-пѣтоасеї жѣдїкѣдї. А зїче дар нѣмїнатївѣл ка авлатївѣл, конвенцїонал, нѣ есте іарѣ о префачере а дїлѣмплѣрїлор Дачїей, чї о традицїе дїл татѣ дїл фїїѣ фоарте веке, дїлкѣт поате чїнева зїче кѣ: *bonitas* есте формат дїл *bonita-te*, лѣзѣндѣсе рѣдѣчїна *bonita*, ка сѣ дїлсѣмнезе ідеїа, шї деспѣр-дїндѣсе термїнациа *te*, ка сѣ арате казѣл. Номїнатївѣл, нѣмаї ка релатїв кѣтре че-лелалте казѣрї, се поате нѣмї каз, кѣчї дїл фїреа лѣї нѣ е казѣ, е ікоана ідеїї, кѣм се дїлфѣдїшнѣл ѣа дїлѣїанї датѣ, шї де ачї дїлпїнте дїлчепе а кѣдеа дїл деосевїте релациї шї дїлѣмплѣрї. Аша дар скрїїторїї латїнї ка сѣ факѣ о лїмѣл рѣгѣлатѣ, каре сѣ поате мерѣе де тѣлѣ кѣ лїмѣа Гречїлор кѣлїватѣ, п'аѣ фѣкѣт алта декѣт а траде рѣдѣчїна дїл зїчерїле сѣвстантїве але породѣлїї, шї а о нѣмї *

П Ъ С Н И К Ъ Л.

Скървѣт фоарте таре де згомотѣл четѣдѣи,
Еѣ каѣт љн патъръ, ѣн лок фъръ стѣпѣн,
Де соаре не пѣтрѣс, сѣнѣс сѣнѣрѣтѣдѣи,
Шѣ сѣнѣт вре о стѣпѣн дѣн а пѣмѣнтѣлѣи сѣн.

Аколо, ѣнде ехо рѣтѣне не 'нгѣнат,
Ѣнде кѣмпѣиле сѣнѣре љнпѣрѣдѣск,
Ѣнде аерѣл лѣн, љн вѣчѣ нѣ е тѣрѣврат,
Де фѣтѣрѣ вѣклепе, де ларѣтѣлѣ оѣнеск.

Кѣчѣ де а лѣмеѣ валѣрѣ, аѣчѣ фѣнд неѣвѣзѣт,
Правѣиле сѣнѣте тѣ жѣр де але ѣрма,
Че 'н театрѣл лѣмеѣ пѣрѣре нѣ леѣм пѣтѣт,
Де а сатанѣѣ рѣле фанте але апѣра.

О Doamne пре сѣнѣте, а тотѣлѣи фѣкѣтор!
Че а 'нгрѣжѣ де тоѣѣ нѣчѣ оѣатѣ нѣ лѣнѣсѣдѣи,
Іарѣтѣ крѣмѣнѣиле шѣ ачѣсѣтѣи мѣрѣтор,
Шѣ аскѣлатѣ рѣга еѣ; дакѣ тѣ вѣне воеѣдѣи.

А тотѣлѣи вѣн пѣрѣнте,
Дѣмѣнезеѣле пре сѣнѣте,
Тѣ акѣрѣѣа воѣнѣдѣ,
Мѣе 'мѣ дѣрѣѣи фѣнѣдѣ,
Стѣпѣнѣе зѣдѣтор

Йн мѣнѣтѣл че љн лѣме,
Йдѣи вѣносѣвѣѣс ал тѣѣ нѣме,
Пре тѣне те вѣз љн тоате,
Йн але вѣѣдѣи соаре,
Ал мѣѣ окрѣтѣтор.

Дѣн љнѣлѣтѣдѣи лѣкѣнѣдѣ,
Аскѣлатѣ не о фѣнѣдѣ,
Че дѣе рѣгѣдѣи жѣртѣѣѣе,
Шѣи крѣдѣнѣдѣ љдѣи сѣлѣжеѣе.

Йн чеасѣрѣле рѣле,
Шѣ љн пѣкатѣле мѣле,
Тѣ карѣ еѣдѣи љн чер,
Нѣ тѣ лѣса сѣ пер.

Де пѣлѣчѣрѣи сѣпѣрѣкатѣ,
Де дѣхѣрѣи не кѣратѣ,
Фѣм' аѣчѣ нѣ вѣзѣт,
Де дѣнѣселе перѣдѣт.

Кѣ 'н мѣнѣтѣл че 'н лѣме,
Ал ѣдѣт ал тѣѣ нѣме,
Дѣе м'ам тѣнѣгѣит,
Пре тѣне теѣм сѣлѣвѣт.

Фѣе ѣар а та воѣнѣдѣ,
Ка сѣ аѣвѣи а мѣа фѣнѣдѣ,
Ачѣ лок де покѣнѣдѣ,
Спрѣ а сѣлѣжѣи дѣе крѣдѣнѣдѣ,
Сѣлѣвѣте Дѣмѣнезеѣ.

Даѣкѣ 'н волѣга де тѣрѣре,
Сѣ сѣе 'н а т' азѣре,
А мѣа акѣм рѣгѣмѣнѣте,
Че 'дѣи љнѣлѣдѣ ка ла нѣрѣнте
Шѣи зѣдѣторѣл мѣѣ.

Апоѣ фѣ к' а мѣа фѣнѣдѣ,
Дѣнѣлѣ фанте шѣи крѣдѣнѣдѣ,
Сѣнѣи ѣа аѣчѣ рѣспѣлѣтѣре,
Дѣн' а та мѣлѣосѣрѣе. —

Din. Idier.

С п и ч е.

— Де вѣчѣѣ е врѣдѣнѣк понѣрѣл ачѣ-
ла, не карѣ нѣма ѣн ом љл поате мѣлѣтѣи.

— Лѣнеѣ е стѣнѣдѣитѣтеѣа трѣпѣлѣи;
стѣнѣдѣитѣтеѣа е лѣнеѣ сѣфлѣтѣлѣи.

— Амѣрѣл е термомѣтрѣл кѣлѣтѣреѣи.

— Кѣ оѣменѣи ѣенѣлѣи е аневоѣе а фѣ
љн рѣлаѣѣе; пѣнѣтрѣ-кѣ дѣнѣшѣи мѣлѣте фѣк
пѣсте рѣгѣлѣ.

— Дѣспре оѣменѣи нѣма дѣпѣлѣ моар-
теѣа лор се поате пѣне љнѣѣлеѣанѣтѣ жѣдѣ-
катѣ; пѣн' че трѣѣск, нѣ пѣтем де нѣзмѣ.

— А трѣи атѣт љнѣсѣмѣнеѣзѣлѣ, кѣт а
лѣкра кѣ серѣозѣитѣте.

(Din nemceje.)

Josif Mány.